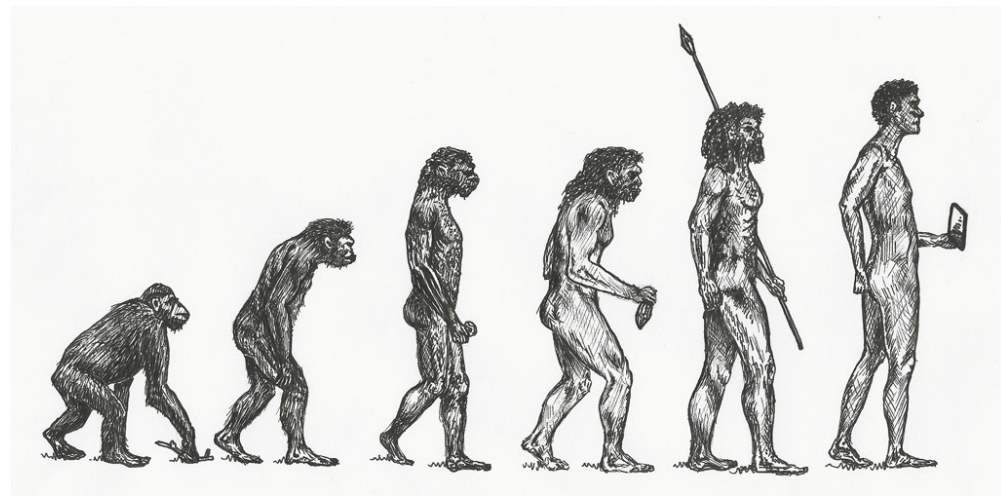

Mannamál - dýramál

Tungutak bls. 11-15

Boðskipti dýra

- Hæfileikinn til að læra tungumál greinir manninn frá dýrum
- Mannamál er talið jafngamalt hinum vitiborna manni (*Homo sapiens*).
 - u.þ.b. 150.000 ára
 - ATH! Þetta á við um talmál
 - Ritmál er mun yngra

Boðskipti dýra

- Dýr eiga í tjáskiptum en ...
 - f.o.fr. til að tjá frumþarfir eða -tilfinningar, s.s.:
 - Hungur
 - Staðsetningu fæðu
 - Hættu
 - Hræðslu
 - Makaleit
- Tjáskipti dýra ekki bundin við hljóð, frekar en hjá mönnum

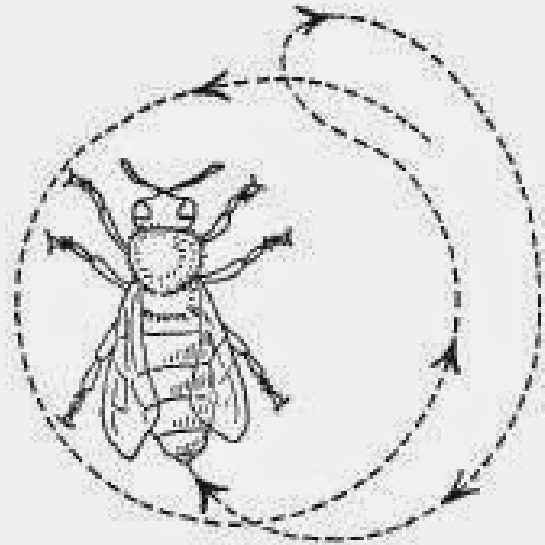
Boðskipti dýra frh.

- Mörgum dýrum er áskapað að tjá sig með hljóðum
- Hljóðbylgjur er líka hægt að nota til að staðsetja sig og aðra (bergmálsskynjun)
 - Leðurblökur
 - Hvalir

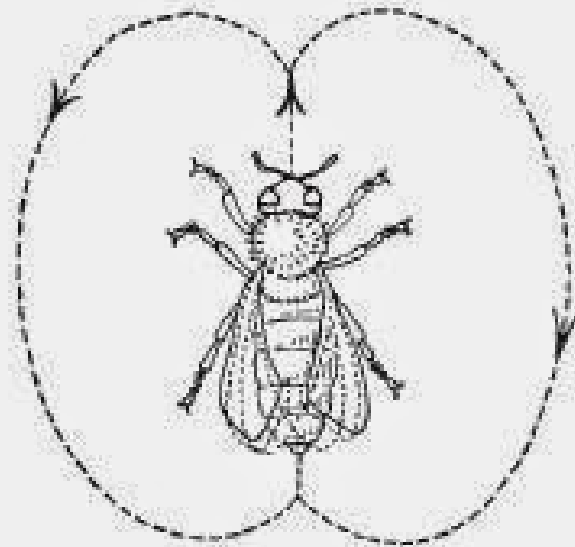

Boðskipti dýra

- Býflugur tjá fjarlægð fæðu með mismunandi „dansi“

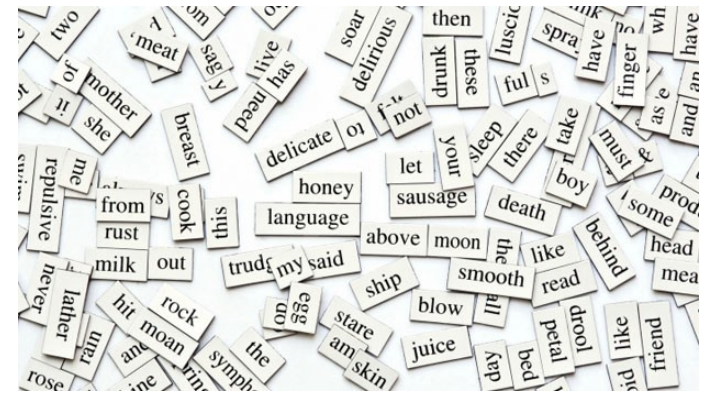
*Figure 1.
Round dance*

*Figure 2.
Waggle dance*

Sérkenni mannamáls

- Hægt að búa einingar mannamáls niður:
 - Hljóð
 - Orðhlutar
- Einingum má raða í orð
 - Sem áfram má raða í mismunandi setningar, málsgreinar, efnisgreinar o.s.frv.
- Dýr tjá sig um frumþarfir – Menn ræða um daginn og veginn → skapandi máltjáning

Hvað með apa?

- Nánustu skyldmennni manna í hópi dýra eru apar
 - Reynt hefur verið að kenna öpum, ekki síst simpönsu, mannamál
 - Þeir geta ekki tileinkað sér talmál
 - Barkakýlið er hærra í öpum en mönnum – munnholið þ.a.l. minna
 - Tungan hefur minna rými til að mynda málhjóð
 - Stærra munnhol magnar upp hljóðin
 - Samsetning heilans?

Táknmálsnám apa

- Reynt hefur verið að kenna öpum táknmál
 - Árangur misjafn
 - Geta lært tákn og tengt þau við
 - Orð
 - Hluti
 - Athafnir
 - Virðast ekki geta raðað táknnum í einfaldar setningar
 - Líkt og barn á máltökuskeiði gæti.
 - Afkvæmi læra sjaldnast tákn af foreldrum sínum

Uppruni máls manna

- Erfitt að segja til um hvað setur þessa þróun af stað:
 - Stökkbreyting?
 - Aukinn vitsmunaproski?
 - Hægvirk þróun
- Fyrstu orðin:
 - Eru talin vera hljóðlíkingar
 - urra, skvamp, mjálma, krunka, suss, frussa, tísta
 - Ýmis orð í barnamáli t.d. hoho, burri, brabra, gaggi